

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

حوزه علمیه حضرت ام البنین سلام الله علیها

موضوع: تاثیر دعا و نیایش در زندگی روزمره

استاد راهنما: سرکار خانم ابوالقاسمی

تدوینگر:

معصومه حسینی برفجانی - مریم مهری - معصومه محمدنژاد

لیلا مقصودی - فاطمه محمدی

پاییز ۹۷

بسم الله الرحمن الرحيم

چکیده

دعا بهترین وسیله ارتباطی با خالق هستی است که باعث می شود انسان از نظر روحی و روانی تسکین پیدا کند و آرامش معنوی به همراه دارد. همانطور که در دنیای مادی، بدن انسان نیاز به غذا و نوشیدنی دارد تا به رشد و تکامل برسد و برای ادامه بقای خویش و نیفتادن در چنگال پوچی نیز میل به خداجویی و رسیدن به کمال معنوی دارد و برای رسیدن به این کمال معنوی و خدا جویی هم باید تلاش کند و به وسیله ی همه ابزارها به این هدف خود برسد. یکی از این وسیله های ارتباطی همانطور که گفتیم، دعا است که باعث تسکین روح هرانسانی می شود و انسان باید این منبع آرامش را حفظ کند تا پیوند و ارتباطش با خدای یکتا قطع نشود و پر از آرامش شود.

واژگان کلیدی

قرآن-دعا-حاجت-مصلحت

بیان مسئله

بعد از آنکه معلوم شد دعا و نیایش در زندگی و سرنوشت انسان، آثار ارزشمندی داشته و در معارف دینی، به خصوص عرفان اسلامی اهمیت ویژه ای دارد، این سوال طرح می شود که آیا تعیین شرایط در دعا مانع از استجاب در دعا می شود؟ چرا برخی دعاها زود استجاب می شود و برخی دیر استجاب پیدا می کنند؟ چرا برخی از ما انسانها دعا می کنیم ولی جواب نمی گیریم؟

فهرست مطالب

۱	۱- مفهوم شناسی.....	۱
۲	۱-۱- قرآن کتاب مقدس اهل اسلام.....	۲
۲	۲-۱- دعا.....	۲
۳	۳-۱- حاجت.....	۳
۳	۴-۱- مصلحت.....	۳
۳	۲- مفهوم و حقیقت دعا:.....	۳
۵	۳- دعا از دیدگاه قرآن.....	۵
۶	۴- عادر روایات.....	۶
۶	۴-۱- کسب معرفت:.....	۶
۷	۴-۲- آرامش روانی.....	۷
۸	۴-۳- خودسازی:.....	۸
۸	۴-۴- از بین بردن خودخواهی.....	۸
۸	۴-۵- نجات از دوزخ:.....	۸
۹	۴-۶- تشویق به فعالیت:.....	۹
۹	۴-۷- محبوبیت نزد خدا:.....	۹
۹	۴-۸- جلب روزی:.....	۹
۹	۴-۹- دفع بلا:.....	۹
۱۰	۴-۱۰- تقویت روحیه ی احساس مسئولیت نسبت به جامعه:.....	۱۰
۱۰	اهمیت دعا.....	۱۰
۱۱	۶- فواید دعا.....	۱۱

منشا دل بریدن انسان از غیر خدا حقیقتی است که در این فراز از دعا به آن اشاره شده است. انسان همواره به دنبال حقیقت بوده و از سراب گریزان است. اگر کسی مخلوقات خداوند را برآورنده ی حقیقی نیازهای خود بیندارد، در واقع گرفتار سراب است وقتی نشانه های سراب بودن آن را ببیند، به خود می آید و سعی می کند فریب آن را نخورد؛^۱

« يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ »

ای مردم شما باید که نیازمند خدا هستید، و خداست که بی نیاز ستوده است.^۲

انسان دوراندیش

« أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ » آیا خداوند برای بنده ی خویش کافی نیست؟!^۳

بادیدن چنین افرادی ، انسان هشیار و دوراندیش، سالم مانده و به بلایی که آنان گرفتارش گشتند، دچار نخواهد شد. انسان هشیار و دوراندیش از دیدن آنها پند می گیرد و همین پند گرفتن زمینه را برای موفقیت و سعادت او فراهم می کند. چنین انسانی وقتی سرنوشت کسانی را که چشم امید به غیر خدا بسته بودند مشاهده می کند، گویی همچون آنها، عاقبت دست به دامان غیر خدا شدن را آزموده و نتیجه ی آن را دیده و این تجربه ، او را به راه درست هدایت کرد

راه درست

بنابراین سرور و آقام، من به جای اینکه درخواستی رانزد دیگران ببرم، تنها نزد تومی آورم و به جای اینکه دست به دامان دیگران شوم، تنها تورا برآورنده نیازی دانم. نمی روم ز دیار شمابه کشور دیگر برون کنیم از این در، درآیم از درد ریگ

رواق اندیشه در نیاز

^۱ صحیفه سجاده

^۲ قرآن سوره فاطر ۳۵، ایه ۱۵

^۳ قرآن سوره زمر ۳۹، ایه ۳۶

شکی نیست که خداوند حکیم، جهان خلقت را به گونه ای آفریده که نیازهای موجودات به واسطه ی یکدیگر برآورده می شود و این سنت الهی است انسان در چنین جهانی زندگی می کند؛ بنابراین از این سنت الهی مستثنایست و باید برای بآورده شدن نیازها تلاش کند و سراغ دیگر موجودات رفته و از آنها بهره بگیرد. مهم آن است که او نباید آنان را مستقل و بریده از خداوند بداند چون همه ی آنها در سرتاسر هستی خود، نیازمند خداوند هستند آنان تنها واسطه هایی هستند که پروردگار از طریق آنها نیاز ما را برطرف می کند.

انسانی که با چنین نگاهی به سراغ مخلوقات خداوند

می رود، در حقیقت دست به دامان خداوند شده، نه مخلوقات او، او هرگز به مخلوقات دل خوش نمی کند و همواره در نظر دارد تکیه گاه حقیقی که باید به آن امید داشته باشد، این مخلوقات و این اسباب ظاهری نیستند. برای چنین انسان ناامیدی معنادار دارد چرا که تکیه گاهش قدرتی بی نهایت مهربان است که همه چیز در گرو خواسته ی اوست.^۱

ترک دعا در فرهنگ اسلام

ترک دعا از روی تکبر و حرام از گناهان کبیره است که ترک کننده به حکم قرآن کریم و روایات مستحق کیفر جهنم خواهد بود.

همانطور که پیامبر اکرم (ص) می فرماید: (تَرْكُ الدُّعَا مَعْصِيَةٌ)؛ یعنی اگر کسی بنایش را بر این بگذارد که گناه نکند و بی اعتنا به آن باشد معصیت کار است. ترک دعا در واقع قطع پیوند عبادی با خداوند و جدا شدن از کاروان عظیم آفرینش و قدم گذاردن در بیراهه

و انحراف گمراهی و تنهایی است. انسان خدا پرست که با هر گونه سختی و مصیبت مواجه شود چون خدا را مبداء و منتهای هستی با ذکر و دعا مرتبط می بیند احساس ضعف و تنهایی نمی کند ولی کسی که از ذکر و دعا سربازند هر اندازه هم از ناز و نعمت مادی برخوردار باشد از زندگی لذت نمی بیند بلکه همواره خود را پوچ و سردرگم می بیند.

^۱ ر.ک المیزان فی تفسیر القرآن ۳۶/۲ ترجمه المیزان ۵۰/۲

انسان در هنگام موج های خروشان زندگی که احساس اضطراب می کند باید تکیه گاهی داشته باشد تا خودش را به آرامش برساند و از آنجایی که خداوند متعال بالاتر از دیدن است این امکان تنها با دعا برآورده می شود.^۱

نتیجه گیری:

یکی از نیازهای بنیادین انسانها نیاز به ارتباط و اتصال به خدای متعال است. انسان ها تازمانی که به منشا لایتنهایی وصل نباشد آرامش و اطمینان قلبی در آنها حاصل نخواهد شد. انسان ذاتا در درون خود نیاز به پناهگاه و کسی دارد که حرفهای او را بشنود و مشکلات آنها را حل نماید. دعا و مناجات با خدا باعث می شود انسان خود را در دایره ی بی نهایت هستی، تنها و سرگردان و پوچ و بی هدف نبیند و با اطمینان و هدفمندی به زندگی ادامه دهد یکی از اهرمهای تربیتی تمام پیامبران برای جوامع انسانی دعا و ارتباط با خدا بوده است، چرا که انسانها بدون در نظر گرفتن خدامانند صخره های در کنار هم اند و اندک اعتباری ندارند. پیامبران در مسیر تکامل بشرو بازسازی ابعاد روان آدمیزاد می کوشیده اند که این نکته را به آدمی تفهیم کنند که یکی از علل و اسباب موجود در عالم و دیعه ی الهی است و البته به ذات باری است، لذا عقل اقتضا می کند به قدرت محدود خود مطمئن نشود و دست نیاز به درگاه باری تعالی برآرند.

^۱ مقاله آثار ترک دعا در زندگی نویسنده حسین جماعتی

منابع و مآخذ

*قرآن کریم

*صحیفه سجادیه

۱. مقاله نقش دعا در زندگی انسان ها، نویسنده مختار احمدی
۲. مقاله آثار ترک دعا در زندگی، نویسنده حسین جماعتی
۳. سید مهدی موسوی کاشمیری، منبع فرهنگ کوثر، ۱۳۷۶، شماره ۱۰ / ۱۰
۴. حمید پارسانیا، منبع، کتاب ماه دین، اردیبهشت ۱۳۸۰، شماره ۴۳
۵. مثال های زیبای قرآن، ج ۱، مکارم شیرازی، ناصر
۶. محمدرضا زاد هوش، منبع، آینه پژوهش خرداد ۱۳۹۰ شماره ۱۲۸
۷. علوم و معارف قرآن ۱۳۷۶ شماره ۵، حسن عزیزی جزین
۸. فرهنگ کوثر ۱۳۷۶، شماره ۱۰، سید مهدی
۹. میزان الحلقه، باب ۱۱۸۹، حدیث ۵۵۳۳
۱۰. بهار الانوار، جلد ۹۰
۱۱. تفسیر مجمع البیان، جلد ۵، سوره یونس
۱۲. ر.ک: المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۲
۱۳. بحر المعارف، ج ۱
۱۴. محقق حلی، معارج الاصول، موسسه آل بیت (ع)، قم، ایران، چاپ اول
۱۵. بخش اخلاق و عرفان اسلامی، آمنه اسفندیاری
۱۶. کلینی اصول کافی جلد ۲

۱۷. سیدبن طاوس، علی بن موسی، فلاح المسائل و نجاح المسائل، بوستان کتاب، حکم

۱۸. بحار الانوار، جلد ۹

۱۹. ریچارد/ روانشناسی هیلگارد. ج ۲

۲۰. حلوانی، حسین بن محمد، نیزه الناظر، قم

۲۱. ترزه الناظر و تنبيه الخاطر، قم

۲۲. طبرسی، علی بن حسن، نجف اشرف

۲۳. ابن طاووس، علی بن موسی، فلاح المسائل و نجاح المسائل، قم، بوستان کتاب

۲۴. دیلمی، حسن، ارشاد القلوب الی الصواب، ج ۱، قم

۲۵. امیدی فر، عبدالله، ۱۳۷۸، نقش دعا در زندگی اجتماعی، تهران، انتشارات میثم تمار

۲۶. امین، سیده نصرت، ۱۳۶۰، تفسیر محزن العرفان، قم: انتشارات نهضت زنان

۲۷. برازش، علیرضا، ۱۳۷۴، قرآن صاعد، تهران: امیرکبیر

۲۸. بروجرودی، سید محمد ابراهیم، ۱۳۶۰، تفسیر جامع، تهران: انتشارات صدر

۲۹. مطهری، مرتضی، ۱۳۸۶، تعلیم و تربیت در اسلام، تهران: نشر فرهنگ اسلامی

۳۰. مجلسی، محمدباقر، ۱۳۸۲، بحار الانوار، جلد ۹۳، تهران: نشر اسلامی

۳۱. کلینی، محمد بن یعقوب، ۱۳۶۵، اصول کافی، تهران: انتشارات دارالکتاب اسلامی.

۳۲. ابراهیمی، حفیظ الله، ۱۳۹۱، آثار تربیتی وی و نیایش در قرآن کریم، سایت پژوه